

Riksdagens protokoll

2006/07:67

Måndagen den 26 februari

Kl. 14.00 – 14.51

Protokoll
2006/07:67

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 20 februari.

2 § Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 1 mars kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Socialminister Göran Hägglund (kd), statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m), miljöminister Andreas Carlgren (c), finansminister Anders Borg (m) och statsrådet Cecilia Malmström (fp).

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2006/07:305

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:305 Behov av forskning kring strålning
av Jan Lindholm (mp)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 16 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är att miljöministern är på utlandsresa.

Stockholm den 23 februari 2007

Miljödepartementet

Andreas Carlgren (c)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Rättschef

Interpellation 2006/07:312

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:312 Lönebidragsanställningar i den ideella sektorn

av Sven-Erik Österberg (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 13 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 16 februari 2007

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2006/07:313

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:313 Värdigt slut på arbetslivet

av Ibrahim Baylan (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 13 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 16 februari 2007

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2006/07:315

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:315 Domares oavhängighet och självständighet

av Ingvar Svensson (kd)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 20 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 16 februari 2007

Justitiedepartementet

Beatrice Ask

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:320 Östersjön

av Jacob Johnson (v)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 16 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är att miljöministern är på utlandsresa.

Stockholm den 19 februari 2007

Miljödepartementet

Andreas Carlgren (c)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2006/07:324

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:324 ID-handlingar åt invandrare

av Fredrik Malm (fp)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 30 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 19 februari 2007

Justitiedepartementet

Tobias Billström

Interpellation 2006/07:332

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:332 Herrelösa fastigheter i Hästhagen

av Agneta Gille (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 19 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden som ej kan ändras.

Stockholm den 21 februari 2007

Finansdepartementet

Mats Odell

Interpellation 2006/07:333

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:333 Flyktingskap från Afrikas horn

av Kalle Larsson (v)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 30 mars 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 21 februari 2007

Justitiedepartementet

Tobias Billström

**4 § Svar på interpellation 2006/07:318 om köttkonsumtionens miljö-
påverkan**

Anf. 1 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jacob Johnson har frågat mig vad jag avser att göra för att minska boskapssektorns miljöpåverkan i Sverige och globalt samt vad jag avser att göra för att minska köttkonsumtionen i Sverige.

Bägge frågeställningarna har intressanta perspektiv. Den andra frågeställningen är lätt besvarad: Jag avser inte att reglera omfattningen på köttkonsumtionen i Sverige och kommer därför inte heller att vidta åtgärder för att minska densamma. Frågeställningarna är dock berättigade, och det är av stor vikt att vi inte bara diskuterar den roll jord- och skogsbruket har för att minska climateffekterna utan även beaktar de negativa effekterna.

Det sägs att alla stora globala miljöproblem i grunden är lokala. Problemen blir globala när storleken accelererar. I ett samhälle hundratalet år tillbaka producerade bönderna sina livsmedel och sålde dem på marknaden i staden. Stadsbefolkningen fick sina livsmedel från de lokala jordbruken runtom staden, och bönderna själva var i stort sett självförsörjande med livsmedel. Miljöproblemen var nog mycket begränsade och även avfallsprodukter sågs som resurser och näringsämnen cirkulerade. Den begränsade handeln gjorde dock befolkningen utsatt för lokala produktionsstörningar och väderfenomen med matbrist som följd. Risken för svält har i princip eliminerats i och med den utökade handeln med livsmedel.

Tiderna har ju förändrats och vi med dem. Storleksrationaliseringar och global handel har fullkomligt ändrat om vår livsstil. Vi är nu vana att äta livsmedel från andra sidan jorden vid såväl frukost och lunch som middag, och det är inget konstigt med det. För vissa livsmedel är det bättre ur miljösynpunkt att välja lokalt producerat, för andra inte.

De positiva effekterna av global handel med livsmedel, inte minst för utvecklingsländerna, är stora och allmänt kända. Vi kan upplysa människor om att göra vettiga miljöval när det, som i detta fall, gäller livsmedel.

Vi sjösätter i år ett nytt landsbygdsprogram som ger nya möjligheter för främst småföretagandet på landsbygden. Betesbaserad nötköttsproduktion kommer att gynnas i och med detta program liksom extensiv nötköttsproduktion. Bakgrunden är de miljövärden som denna produktion bidrar till i form av bland annat biologisk mångfald och öppet landskap vilka även är värda att stödja från samhällets sida. Även grovfoderproduktion gynnas, vilket kan minska idisslarnas problem med matsmältningen när koncentrerade fodermedel används.

Myndigheter och livsmedelsnäringen samarbetar också i ett kunskaps- och rådgivningsprojekt som kallas Greppa näringen och som syftar till att stötta lantbrukarna med kunskap och verktyg så att kväve- och fosforförlusterna från jordbruket minskar framför allt på djurgårdarna.

Jag tycker det är positivt att frågan om köttkonsumtionens miljöpåverkan uppmärksammas och att vi ser på klimatproblematiken ur ett annat perspektiv än enbart utifrån energi och transporter.

Att införa miljöavgifter på de vegetabilier som används för djuruppfödning och miljöbonus till vegetabilisk produktion är dock inte styrmedel som regeringen förespråkar.

Prot. 2006/07:67
26 februari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 2 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Jag får först tacka jordbruksministern för svaret även om jag inte fullt ut är nöjd med innehållet.

Jag har mot bakgrund av den nya rapporten från FN:s livsmedelsorgan FAO om boskapssektorn och dess påverkan på miljön frågat Eskil Erlandsson vad han avser att göra åt såväl boskapssektorns miljöpåverkan som köttkonsumtionen i Sverige. Jordbruksministern ger ett klart besked i sitt svar, nämligen att han inte kommer att vidta några åtgärder för att minska köttkonsumtionen.

Fru talman! Innan jag ytterligare kommenterar jordbruksministerns svar vill jag lyfta fram några viktiga saker i FAO:s rapport. Världens boskapssektor orsakar stora förluster av biologisk mångfald och utnyttjar 30 procent av jordens landyta och 70 procent av all jordbruksmark. Framför allt står världens boskapssektor bakom hela 18 procent av de globala utsläppen av växthusgaser. Det är mer än hela transportsektorn.

Boskapssektorn bidrar också till skogsskövling. Regnskog skövlas även för odling av djurfoder som sedan exporteras för exempelvis EU:s köttproduktion. I stora delar av världen är det vattenbrist. Köttproduktion förbrukar mer vatten än produktion av vegetabilier. För att hushålla med vattnet borde vi alltså äta mer vegetabilier och mindre kött.

FAO beräknar dessutom att den globala köttproduktionen, om inget annat görs, kommer att mer än fördubblas fram till år 2050. Det är en oroväckande utveckling i fel riktning med oacceptabla miljökonsekvenser. FAO:s rapport visar enligt min mening att vi måste ändra kurs.

Vi vet alla att krafttag måste tas för att begränsa växthusgasutsläppen av klimatskäl. Vi talar om ett behov av utsläppsminskningar på 60–80 procent fram till år 2050. Eftersom stigande köttkonsumtion kräver alltmer naturresurser är det enligt min åsikt oansvarigt att, som jordbruksministern gör, helt lakoniskt konstatera att han inte tänker vidta några åtgärder för att minska köttkonsumtionen.

Det handlar också för mig som socialist och internationalist om att vi måste föra en politik där jordens miljöutrymme fördelas rättvist. Vi här i Sverige har ingen rätt och inte heller andra i andra delar av den rika världen att ta i anspråk till exempel Latinamerikas regnskogar för foderproduktion åt boskap för vår stigande köttkonsumtion.

Fru talman! Jag är varken vegetarian eller vegan. Jag äter gärna kött av alla slag – småländska isterband, ungersk gulasch eller marockansk lammgryta, för att nämna några läckerheter. Men jag och andra i den rika världen måste lägga om våra vanor av klimat-, miljö- och rättviseskäl.

Vi måste främja livsmedel som ger mindre påverkan på klimatet och miljön i stort. Jag vill rikta en vädjan till jordbruksministern att ompröva sin inställning och stödja FAO:s uppmaning till krafttag mot boskapssektorns miljöpåverkan.

Regeringen ska snart formulera sin ståndpunkt inför den så kallade hälsoöversynen av EU:s jordbrukspolitik. Jag vill uppmana Eskil Erlandsson att använda detta tillfälle till att aktualisera FAO-rapporten. Den kan användas som ytterligare ett argument för att minska EU:s jordbrukssubventioner, där stora delar går till foderproduktion och djur- och slakttransporter. Lägre subventioner ger dyrare kött, och därmed kan kanske åtminstone köttkonsumtionsökningen hejdas.

Det finns säkert andra förslag till åtgärder som Regeringskansliet kan utarbeta. Olika åtgärder bör värderas och sammanställas i ett samlat nationellt program för minskad köttkonsumtion.

Anf. 3 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Låt mig först konstatera att den rapport som FAO lagt fram kommer att användas i vårt arbete med hälsokontrollen, precis som alla andra inslag och inspel som görs från olika håll. Det är alldeles självklart att vi ska ta vara på all den kunskap som finns på området.

Men låt mig också apropå en del av interpellantens frågeställningar konstatera att vi förr i tiden möjligen åt söndagsstek – inte i alla hushåll, men det förekom – medan många av oss i dag äter kött varje dag, kanske till och med flera gånger om dagen. Det beror på att den ekonomiska utvecklingen har varit sådan att vi har fått möjlighet att göra det. Förr var inte det möjligt. Jag tycker att det är bra att vi har haft den utvecklingen i vårt land och i många delar av vår värld. Jag är glad över att många människor har kunnat resa sig ur den fattigdom som präglade gårdagens samhälle. Jag är till och med jätteglad över det.

Av det landsbygdsutvecklingsprogram som vi nu arbetar under, och där faktiskt interpellantens parti har varit med om att ta fram mycket stora delar, framgår att vi stöder köttproduktionen. På de betesmarker som nyttjas används inga kemikalier. För den biologiska mångfaldens skull är vi angelägna om att ha betande djur för att behålla vårt mångfasetterade biologiska landskap.

Vi kan konstatera att nötköttsproduktionen är en viktig del för att uppfylla de svenska miljökvalitetsmålen Ett rikt växt- och djurliv och Ett rikt odlingslandskap. Det är mål som interpellanten och hans parti har varit med om att ta fram. Jag tycker att det är bra, och jag ställer upp på det – därav mina uttalanden i svaret på interpellationen.

Anf. 4 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Jag delar jordbruksministerns beröm av det landsbygdsutvecklingsprogram som Vänsterpartiet har varit med om att ta fram och den nya inriktningen med mer miljöhänsyn i jordbruket. Men det står inte i motsättning till att vi på lång sikt måste vända utvecklingen mot ökande köttkonsumtion, som jag ser det.

Jag har bett riksdagens utredningstjänst att titta lite närmare på hur det utvecklar sig i Sverige. Enligt betänkandet *Bilen, biffen, bostaden*, som kom för något år sedan, har vår konsumtion av nötkött ökat med 54 procent mellan 1990 och 2005. Det finns liknande siffror från Jordbruks-

verket som visar att köttkonsumtionen i Sverige har ökat med 23 procent per capita mellan 1996 och 2005. Det överensstämmer för övrigt ganska väl med Sveriges inträde i EU. Sedan vi gick med i EU dricker vi mer alkohol och äter mer kött. Det är saker som vi måste ifrågasätta av både folkhälsoskäl och miljöskäl.

Det finns många andra siffror som illustrerar det ohållbara i en ökande köttkonsumtion. FAO pratar om en fördubbling av köttkonsumtionen. Vi måste minska våra växthusgasutsläpp. Vi måste värna den biologiska mångfalden. Vi måste ta vara på jordens vattenresurser etcetera. Att producera vegetabilier kräver mellan 0,1 och 0,9 kilowattimmar per kilo, medan kött kräver mellan 5 och 13 kilowattimmar per kilo. Omräknat efter proteininnehåll är bönor, ärtor och soja cirka fyra gånger effektivare än griskött, för att ta ett exempel.

Vi måste helt enkelt minska köttkonsumtionen. Jag tycker att jordbruksministern bör tänka igenom saken ordentligt och komma tillbaka till riksdagen med en handlingsplan för minskad köttkonsumtion – för klimatets skull, för miljöns skull, för våra barnbarns skull och för den internationella rättvisans skull. Ett handlingsprogram för minskad köttkonsumtion skulle kunna innehålla

- slopade subventioner,
- miljöskatt på kött, alternativt miljöavgift på de vegetabilier som används till djuruppfödning,
- ett nytt miljömål om minskad köttkonsumtion,
- informationsinsatser om vegetarisk mat, inte minst för skolungdomar och
- forskning kring alternativa proteinkällor.

Samhället kan också via den offentliga upphandlingen ställa krav på en minskad köttkonsumtion.

Jag upprepar: Vi får inte glömma bort att debatten förs mot bakgrund av målet att minska växthusgasutsläppen med 60–80 procent. Det är en enorm utmaning. Alla sektorer måste vara med och bidra, även boskapssektorn. Det är köttkonsumtionen som driver dagens stora utökning av världens boskapssektor, som svarar för 18 procent av de globala växthusgasutsläppen.

Anf. 5 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag måste upprepa att jag tycker att det är positivt att frågan om köttkonsumtionens miljöpåverkan uppmärksammas och diskuteras. Därtill konstaterar jag att flera av våra myndigheter i bland annat sina regleringsbrev har uppdraget att för olika konsumentgrupper utge hälsoråd och kostråd som syftar till ett fullgott liv i livets olika skeden. Vi lägger faktiskt stora samhälleliga resurser på detta.

Men låt mig upprepa att om det handlar om någon typ av reglering eller kanske rent av lagstiftning på området måste jag göra interpellanten besviken. Jag har inte för avsikt att till kammaren återkomma med det som interpellanten efterfrågar i den andra frågan, alltså en reglering av hur mycket kött vi ska äta.

Prot. 2006/07:67

26 februari

Svar på
interpellationer

Däremot ska vi fortsätta att stödja de betesgående djuren. Det hoppas jag att vi är överens om därför att det har en positiv effekt på vår landskapsbild och på de miljömål som vi har varit överens om i kammaren sedan lång tid tillbaka. Det har också en positiv effekt på möjligheten att försörja sig på den svenska landsbygden, som jag är jätteintresserad av att vi fortsätter att stödja, så att vi får näringsverksamhet i alla olika delar av vårt vackra land.

Anf. 6 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Låt mig avslutningsvis återupprepa att köttkonsumtionen i Sverige på tio år har ökat med 23 procent per capita. Det är dags att vända skutan, både globalt och nationellt. Ett första etappmål skulle kunna vara att minska köttkonsumtionen i Sverige till nivån före EU-inträdet. Vi kunde leva ganska bra då också.

Livsmedelspolitiken är en stor koloss som det tar tid att vända. Jag hoppas att denna debatt har bidragit till att öka medvetenheten om nödvändigheten av en mer miljö- och klimatanpassad livsmedelsförsörjning.

Jag får tacka jordbruksministern för debatten. Det må vara att jag inte lyckats övertyga honom i dag, men jag kan lova honom att jag och Vänsterpartiet tänker återkomma i frågan.

Anf. 7 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag hoppas att interpellanten – jag och många fler kommer att intressera oss för den så kallade hälsokontroll av EU:s jordbrukspolitik som ska ske i närtid – aktivt deltar i den debatten, för det är en viktig översyn. Där ska vi diskutera möjligheterna i Europa, men också de eventuella risker som finns med livsmedelsproduktionen på vår kontinent. Det är avgörande frågor för kontinentens fortsatta utveckling, som jag ser det.

Därtill tycker jag att det är klokt att konstatera att interpellanten och jag har lite olika ideologisk bakgrund. Jag tror att marknadsekonomin utvecklar vårt samhälle på bästa sätt. Interpellanten har en annan utgångspunkt i sitt resonemang, nämligen att regleringar löser alla problem. Jag tror inte på det, fru talman.

Tack för den här interpellationsdebatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2006/07:322 om sexuella övergrepp mot djur

Anf. 8 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Helena Leander har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att djur inte ska utsättas för sexuella övergrepp.

Inledningsvis vill jag understryka att jag tar starkt avstånd från sådana handlingar och att det inte finns någon samhällelig acceptans för sexuella handlingar mellan människa och djur.

I dag är handlingar som innebär ett lidande för djur kriminaliserade genom bestämmelsen om djurplågeri i brottsbalken. Enligt bestämmelsen är det förbjudet att uppsåtligen eller genom grov oaksamhet otillbörligen utsätta djur för lidande genom misshandel, överansträngning, vanvård eller på annat sätt. Bestämmelsen inkluderar även handlingar av sexuell natur om dessa medför ett fysiskt eller psykiskt lidande för djuret.

Det framgår med tydlighet av Djurskyddsmyndighetens senaste rapport om användning av djur i sexuella sammanhang att den absoluta majoriteten av de redovisade handlingarna innebär ett ytterst allvarligt lidande för djuren. Djuren har i flera fall utsatts för våld i form av stick och skärsår. I flera fall har våldet varit mycket grovt, och i några fall har handlingarna resulterat i djurens död. Dessa handlingar faller inom det område som redan i dag är kriminaliserat.

Så som Helena Leander också påtalat framgår av rapporten att inte något av de rapporterade polisanmälda fallen från 2000–2005 har lett till åtal. I två fall pågår fortfarande förundersökning. Skälen till att inte fler fall har resulterat i rättsliga åtgärder kan man inte med säkerhet veta på basis av rapporten. Av rapporten framgår däremot att ett stort antal fall aldrig lett till förundersökning alternativt lett till en nedlagd förundersökning på grund av att spaningsuppslag eller konkreta spaningsresultat saknas. Man kan misstänka att det i flera fall beror på att man helt enkelt inte vet vem som är gärningsman.

Jag instämmer i Djurskyddsmyndighetens bedömning att det, i de fall där det saknas tecken på fysiskt våld mot djuren, kan vara svårt att bedöma om djuret har varit utsatt för lidande.

Sammanfattningsvis konstaterar jag att det finns ett skydd för djur mot sexuella handlingar som innebär ett lidande för djuret. Att vidta ytterligare åtgärder är en komplicerad fråga som kräver ett noggrant övervägande. Djurskyddsmyndighetens rapport lämnades till regeringen i mitten av januari, och frågan bereds nu inom Regeringskansliet.

Anf. 9 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Tack, jordbruksministern, för svaret. Jag vill börja med att slå fast att jag har den största respekt för att människor tänder på väldigt olika saker. Jag har inga synpunkter på hur människor uttrycker sin sexualitet så länge alla inblandade är med på noterna. Däremot kan jag aldrig acceptera att man utnyttjar någon som inte har gett sitt samtycke, och det är detta det handlar om i det här fallet. Det handlar om försvarslösa djur som inte har haft någon möjlighet att säga nej och att människor utnyttjar detta faktum.

Som vi ser i den rapport som jordbruksministern redan har refererat till är inte gällande lagstiftning tillräcklig för att skydda djuren mot de här övergreppen. Vi ser att förundersökningar helt enkelt har lagts ned för att man inte kunnat bevisa att djuret har lidit. Det ska inte krävas stora stick- eller skärsår kring könsorganen för att man ska kunna slå fast att djuret har lidit av ett sexuellt övergrepp. Därför tycker jag att det vore en mycket rimligare ordning att vi helt enkelt förbjuder sexuella övergrepp mot djur.

Jag tycker fortfarande inte att jag har fått något svar på den frågan från ministern. Vad finns det alltså som talar för att sexuella övergrepp mot djur ska vara tillåtna?

Anf. 10 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag måste upprepa att jag tar starkt avstånd från sådana här handlingar, och därtill vill jag understryka att enligt min uppfattning finns det inte någon samhällelig acceptans för sexuella handlingar mellan människor och djur. Jag instämmer också i Djurskyddsmyndighetens bedömning att det i de få fall där det saknas tydliga tecken på fysiskt våld mot djur kan vara svårt att bedöma om djuret har utsatts för lidande. Många av bevisvärigheterna kommer att bestå även om man inför ett totalt förbud mot sexuellt nyttjande av djur.

För att kunna fälla en person för ett brott krävs under alla omständigheter att gärningsmannen är känd, att det kan bevisas att hon eller han utfört den förbjudna handlingen och att hon eller han hade ett uppsåt till detta. För att ett sådant handlande ska komma till polisens kännedom krävs ofta att någon utomstående dessutom har uppmärksammat det hela.

Sexuellt utnyttjande av djur är handlingar av en sådan karaktär att det är svårt att behålla sitt känslomässiga lugn och förhålla sig sakligt. Det är likafullt nödvändigt att behålla objektiviteten, säger jag, inte minst för att kunna identifiera lämpliga åtgärder för att försöka komma till rätta med dessa handlingar, det vill säga åtgärder som verkligen har förutsättningar att få effekt på problemet.

Jag är i dagsläget inte övertygad om att ett straffbeläggande av det fåtal handlingar som i dag faller utanför det kriminaliserade området, det vill säga fall där det är tveksamt om djuret har utsatts för lidande till följd av handlingen, utgör den bästa åtgärden mot sexuellt utnyttjande av djur.

Anf. 11 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Ministern har givetvis rätt i att ett kriminaliserande av sexuellt utnyttjande av djur inte skulle hjälpa i de fall då gärningsmannen är totalt okänd. Det är onekligen ett problem i de här fallen att man av naturliga skäl talar ganska tyst om detta. Är det så att man inte har utnyttjat någon annans djur är det inte alltid som det kommer till allmänhetens kännedom. Men i de fall där man faktiskt lyckas identifiera gärningsmannen vore det väl väldigt tråkigt om det hela skulle stupa på att man inte lyckas bevisa att djuret har lidit? Det är ju alltid en grannlaga uppgift att bevisa hur en annan varelse känner. Det kan man inte ens göra med människor och än mindre med djur. Det är just därför det skulle underlätta så om vi hade ett klart och tydligt förbud mot sexuellt umgänge med djur. Då behöver det inte bli något snack om saken.

Det löser givetvis inte alla problem. Men det är ändå den åtgärd som Djurskyddsmyndigheten, som är vår ansvariga myndighet på området, har tagit fram som förslag. Jag hoppas verkligen att det inte är så att regeringen bara av någon sorts allmän antipati mot Djurskyddsmyndigheten väljer att ignorera alla förslag som kommer därifrån för att de kommer från fel håll.

Anf. 12 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag delar uppfattningen att djur inte kan samtycka till sexuella handlingar på det vis som man normalt kanske menar med ett samtycke. Frågan är då vilka åtgärder som är mest lämpliga att vidta för att stävja handlingar av det här slaget. Ett gott djurskydd ska utgå från djurens bästa och från det som anses bäst för djuren utifrån djurens perspektiv. Centralt från ett djurperspektiv är att skydda djur från lidande och agera på ett sådant sätt att djurs hälsa främjas.

Av Djurskyddsmyndighetens rapport framgår att det finns fall i vilka de handlingar av sexuell karaktär som riktas mot djur är av sådan art att det är tveksamt om de kan anses innebära ett lidande för djuren. Exempel på sådana handlingar är när en människa har berört ett djurs könsorgan med handen.

Enligt min mening är det viktigare att fokusera på åtgärder som har påverkan på sådana handlingar som innebär ett allvarligt lidande för djuren, till exempel handlingar där det sexuella inslaget är förenat med allvarliga skador hos djuren. Den absoluta majoriteten, 77 procent av fallen, i Djurskyddsmyndighetens rapport rör hästar. I alla utom tre av dessa har den sexuella handlingen varit förenad med allvarligt fysiskt våld och skador på djur, bland annat innebärande skär- och stickskador i eller bredvid hästens könsorgan.

Sexuellt utnyttjande av djur är handlingar av sådan karaktär att det är svårt att behålla sitt känslomässiga lugn och förhålla sig saklig. Det är likafullt nödvändigt att behålla objektiviteten, fru talman, inte minst för att kunna identifiera lämpliga åtgärder för att försöka komma till rätta med dessa handlingar. Man måste i detta sammanhang skilja på vad människor upplever som moraliskt felaktigt och vad som innebär problem ur djurskyddssynpunkt.

Anf. 13 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Vi kan nog vara överens om att grovt lidande givetvis ska bedömas hårdare än mindre lidande för djuren. Det går säkerligen att få in i en sådan här bestämmelse, om vi skulle straffbelägga sexuellt utnyttjande av djur.

Det jag fortfarande inte förstår är detta: Vi ska identifiera lämpliga åtgärder för hur vi kan komma till rätta med problemet. Här har det kommit fram ett förslag. Jag har inte hört några andra förslag från jordbruksministern om hur vi skulle kunna göra för att komma åt problemet, utan det enda jag hör är att just det här förslaget inte är bra. Vad finns det för andra förslag som skulle vara bättre? Jag lyssnar med spänning.

Anf. 14 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag sade i mitt interpellationssvar att Djurskyddsmyndighetens rapport lämnades till regeringen i mitten av januari månad, alltså för lite drygt en månad sedan. Rapporten och frågeställningen bereds just nu av Regeringskansliet – därav mitt icke-svar på den senast och sist framställda frågeställningen. Jag kan inte lämna några besked i den delen i dag eftersom vi just nu håller på att bereda den här frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2006/07:326 om livskraftiga vargstammar

Anf. 15 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Wiwi-Anne Johansson har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta för att riksdagens etappmål för den akut hotade vargstammen ska kunna uppnås, vilka åtgärder jag avser att vidta för att den aviserade förändringen av 28 § jaktförordningen (1987:905) inte ska gå att missbruka med följderna att den illegala jakten ökar samt hur jag avser att utforma den aviserade förändringen av 28 § jaktförordningen så att den står i överensstämmelse med EU:s art- och habitatdirektiv.

Bevarandet av den biologiska mångfalden är ett av våra viktigaste långsiktiga åtaganden. I detta ingår bevarandet av stora rovdjur, vilket dock sällan är ställt utan konflikter. Mot bakgrund av bland annat detta tillkallade regeringen den 16 januari 2006 en utredare för att titta på effekterna av rovdjursstammarnas utveckling (dir. 2006:7). Utredaren ska bland annat analysera vad Wiwi-Anne Johansson frågat mig om, nämligen huruvida det finns behov av ytterligare åtgärder i strävan att nå det av riksdagen beslutade etappmålet för varg. Direktiven ställer även krav på att behovet av ökad genetisk variation i den skandinaviska vargstammen analyseras och att åtgärder för detta övervägs. Utredningen ska avrapporteras den 1 december 2007. Jag avser inte att i någon del förekomma utredningens slutsatser.

Min uppfattning är att bevarandet av rovdjuren inte kan ske utan att det finns en bred acceptans för rovdjurens närvaro. Min ambition är att en ändrad lydelse av 28 § jaktförordningen ska ge denna effekt.

Beredningen av en ändring av 28 § jaktförordningen pågår just nu inom Regeringskansliet. I detta arbete läggs stor vikt vid bestämmelsens överensstämmelse med gällande direktiv och konventioner. Dessutom görs analyser av hur en föreslagen förändring påverkar det rättsliga bevisläget och hur det kan säkerställas att det nya regelverket följs vid dödandet av rovdjuret. Arbetet med en rättssäker utformning av den nya 28 § är viktigt och måste därför göras mycket grundligt. Min avsikt är dock att en ändring av 28 § jaktförordningen ska vara genomförd före den 1 juli 2007.

Anf. 16 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Jag ber att få tacka jordbruksministern för svaret på interpellationen om livskraftiga vargstammar, som jag har ställt med anledning av att regeringen nu vill göra det lättare att skjuta varg. Jag vill påminna om att det redan i dag är fullt möjligt att skjuta en varg som river tamboskap inom inhägnat område och varg som hotar en hund, också utanför inhägnat område, så vi ska inte tro att det inte är möjligt. Ibland verkar det som om man har glömt bort den detaljen i debatten. Men det åligger den som skjutit en varg att tillkalla polis som måste göra en utredning för att kunna säkerställa att vargen har skjutits enligt gällande regler, nämligen att dödandet har skett i omedelbar anslutning till att vargen har angripit och skadat eller dödat hunden. Det ska heller inte ha gått att avvärja angreppet genom att skrämma bort vargen.

Anledningen till att jag och Vänsterpartiet engagerar oss i frågan om livskraftiga vargstammar är att vargen, som ju kallas för en topp-predator, har en mycket viktig roll i ekosystemet. Ny forskning visar också att

rovdjurens betydelse för den biologiska mångfalden är långt större än vad vi tidigare har trott.

Därför är det viktigt att det etappmål för varg som riksdagen antog 2001 och som säger att vi bör ha ca 200 vargar i Sverige hålls. Men vi har ännu inte nått dit, och då menar vi att det är olyckligt att vi försöker underlätta dödande av vargar.

På min första fråga angående vilka åtgärder som ministern avser att vidta för att riksdagens etappmål om 200 vargar ska kunna nås svarar jordbruksministern att det har tillsatts en utredning som ska titta på effekterna av rovdjursstammens utveckling. Det är riktigt. Den ska vara klar i december 2007. Ministern säger också att han inte i någon del vill förekomma utredningens slutsatser. Det resonemanget förefaller mig mycket märkligt med tanke på att den nya jaktförordningen enligt ministern ska införas senast den 1 juli i år, alltså knappt ett halvår innan utredningen presenteras. Denna brådska ger snarast ett intryck av att det viktigaste är att på något sätt tillfredsställa den opinion som finns och som av olika skäl är för att skjuta mer varg.

På frågan om hur regeringen ska garantera att förändringen av 28 § jaktförordningen inte leder till att lagen missbrukas finner jag inget svar alls, inte annat än att beredningen av ändringen nu är på gång i Regeringskansliet och att det läggs stor vikt vid att följa upp EU:s art- och habitatdirektiv.

Fru talman! Följdfrågan blir då om det är att gå en vargopinion till mötes som är det viktigaste skälet till förändringen. I så fall ska väl förändringen innebära just att det ska vara lättare att skjuta varg utan att riskera rättsliga följder. Då vill jag veta om det i så fall stämmer överens med samma direktiv och om det är förenligt med målet om 200 vargar i Sverige.

Anf. 17 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Låt oss först konstatera att jag vill ha livskraftiga rovdjursstammar. Men jag vill också, fru talman, att tamdjursägare ska ges laglig möjlighet att freda sina djur. Jag anser att dessa två saker är förenliga med varandra.

Som ett led i detta ses alltså den omtalade 28 § över. Jag ser det som ett steg i riktning mot ökad legitimitet för den rovdjurspolitik som vi vill föra. I dag finns det en avvikelse mellan den allmänna rättsuppfattningen och vad som är tillåtet enligt lag när det gäller att freda tamdjur mot rovdjur. I till exempel Brottsförebyggande rådets förstudie om illegal jakt på rovdjur skildras denna diskrepans mellan människors rättsmedvetande och befintlig lagstiftning på följande sätt: "När rättstillämpningen uppfattas som orättvis blir dödandet av rovdjur något som kan legitimeras. Tamdjursägarnas situation blir en ursäkt för alla former av rovdjursjakt."

Låt mig dessutom konstatera att man i Regeringskansliet just nu bereder förslag till en ändrad § 28 i jaktförordningen. Beredningen syftar till att beakta hur förordningen kan ändras utan att det rättsliga bevisläget eftersätts när någon har dödat ett rovdjur och hur det kan säkerställas att det nya regelverket verkligen följs.

Jag menar dessutom att det är viktigt att en ändring kommer till stånd för att öka förtroendet för den förda rovdjurspolitiken. Om politiken har

Prot. 2006/07:67
26 februari

Svar på
interpellationer

accepterats och det finns ett förtroende finns ingen grogrund för att lagstiftningen ska kunna missbrukas.

Jag tycker, fru talman, att interpellanten insinuerar att lagstiftningen inte skulle följas.

Anf. 18 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Jordbruksministern argumenterar för att förändringen av jaktförordningen behövs för att vargen ska bli mer accepterad av människor. Han menar att vargen kommer att accepteras lättare om den får skjutas i en större omfattning än i dag.

Det ska alltså bli lättare att skjuta en varg i skogen om den angriper en hund. Men hur vet vi att detta innebär en större acceptans för vargar? Vi kan väl slå fast att förändringen syftar till att det ska bli enklare att skjuta varg, trots att antalet tamdjur som dödades eller skadades av rovdjur 2004 minskade med 40 procent jämfört med året innan. Det är alltså inget som ökar.

Jag undrar hur åklagare ska kunna bevisa om vargar skjuts illegalt i skogen eller inte. Det förefaller närmast omöjligt. Jag undrar också varför hundägare ser just vargen som den största faran mot hunden; det är den verkligen inte. Försäkringsbolaget Agria har 200 000 registrerade och försäkrade hundar, och enligt Agrias egen statistik för åren 2000–2005 dödades eller skadades 84 hundar under den perioden av varg eller annat rovdjur. 135 hundar dödades eller skadades av vådaskott från jägare. 7 238 hundar dödades eller skadades under samma period i trafikolyckor.

Statistik visar också att en hund i timmen körs ihjäl under löshundsjakten. Kanske skulle jordbruksministern, i stället för att införa lättnader i jakt på varg, fundera över hur jägarna själva lever upp till djurskyddslagens krav på vilken tillsyn man ska ha över sina djur och hur man skyddar dem mot lidande. Om det nu är hundarna som jägarna och jordbruksministern vill skydda vore väl det enda rimliga att införa förbud mot löshundsjakt. Och tamdjuren råkar inte mer illa ut än tidigare – tvärtom.

Det är därför trist att jordbruksministern inte vill invänta den utredning som pågår och som ska vara klar i december i år. Utredningen skulle kanske komma fram till viktiga slutsatser som skulle kunna få människor i närheten av varg att med större kunskap acceptera vargarna. Vi måste väl ändå tro att det är med större kunskap acceptansen ska öka.

Men lite grann kan man förtvivla. I går hade Göteborgs-Posten en stor artikel med rubriken ”De lär sig jaga varg”. Artikeln handlar om föreningen Sveriges Glesbygds Trygghet som hade möte i Dals-Ed i lördags. Man skickade runt ett vargskinn och en strypsnara för varg i bänkraderna, och man gav också varandra tips om ammunition och demonstrerade vargsaxar och linor med lapptyg för drevjakt.

40 män och kvinnor satt alltså i lördags bänkade på denna endagskurs i vargjakt. Vargskräcken är verkligen utbredd. Vi kan också läsa om en kvinna som inte längre vågar gå i skogen och plocka svamp. Det var 186 år sedan en människa senast dödades av varg i Sverige! Samtidigt dödas i Sverige varje år ca 500 människor i trafikolyckor.

Det är jättebra att jordbruksministern vill att vargen ska bli mer accepterad, men jag kan inte få ihop hur man ska göra det genom att göra

det lättare att skjuta varg. Kan jordbruksministern en gång till försöka förklara vilken utredning eller forskning som stöder detta synsätt?

Prot. 2006/07:67
26 februari

Anf. 19 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Låt mig först konstatera att den förda jordbrukspolitiken de facto har lyckats. Antalet stora rovdjur har ökat år från år. Det tycker jag att vi ska vara glada över och tacksamma för. För vissa av de stora rovdjuren har ökningen till och med varit så stor att vi i dag har en ganska omfattande legal jakt, och det tycker jag är bra. Jag tycker att det är jätteroligt att vi i dag har jakt på till exempel björn, som för inte alltför länge sedan var på gränsen till utrotningshotad.

Vi kan se att denna ökning också gäller vargstammen. Jag tycker att det är bra och roligt. Nu har vi kommit i ett läge där både interpellanten och jag måste konstatera att vargstammen inte är akut hotad, vilket den faktiskt var för några år sedan i vårt land.

Jag vill ha livskraftiga rovdjursstammar, men samtidigt vill jag ge tamdjursägare möjlighet att freda sina tamdjur från rovdjursangrepp. Jag tar parti för båda delarna. Jag tänker på den brukare som har sina djur på skogsbete, så att vi kan behålla den naturtypen. Dessa båda intressen måste gå att förena.

Jag har alltså för avsikt att lägga fram den förändring som jag har redovisat, och jag gör det för att jag ser det som ett steg i riktning mot en ökad acceptans för våra vargdjur i de delar av landet där det finns etablerade stammar av våra stora rovdjur.

Låt mig också konstatera att vi har utökat anslaget till polisväsendet och länsstyrelserna för att förebygga och utreda jaktbrott. Vi ser alltså också till den sidan. Lagstiftning ska följas.

Anf. 20 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Tyvärr kan jag konstatera att vi har olika utgångspunkter. Jordbruksministern säger att vargstammen var betydligt mer hotad för ett antal år sedan, att vi i riksdagen därför antog etappmålet om att vi skulle utöka den till 200 vargar och att det verkar som om det etappmålet skulle gå att nå med nuvarande regler. Det finns regler om att man får skjuta av varg som hotar hund och tamboskap. Mängden tamboskap som dödas eller skadas av varg har inte ökat – tvärtom kan vi se att den har minskat med 40 procent under 2004.

Att man skulle få en större acceptans för vargstammen om man får skjuta vilt är inget som stämmer. Jag har siffror här – källan är Fjällmist-ras rapport nr 10 – som gäller björn. I de kommuner i respektive län där den huvudsakliga björnjakten har bedrivits de senaste åren är det en betydligt större andel av befolkningen som inte ställer sig bakom riksdagens beslutade minimum för björn än genomsnittet för länet. Detta verkar inte stämma överens med den önskan som ministern har, alltså att be-folkningen kommer att bli mer välvilligt inställd till varg om man får bedriva mer jakt. Så har det inte blivit när det gäller björn.

Det stora hotet mot tamboskap och hundar verkar inte vara varg. Jag vill påminna om att det under åren 2000–2005 var 84 hundar som döda-des eller skadades av varg eller annat rovdjur, 135 hundar som skadades eller dödades av vådaskott från jägare och hela 7 238 hundar som döda-

Svar på
interpellationer

des eller skadades i trafikolyckor. Det verkar inte vara vargen som är problemet.

Anf. 21 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Låt mig konstatera att i stora delar av de områden som i dag hyser våra stora rovdjur har sättet som människor där lever sina liv förändrats sedan vi fick den ganska kraftiga ökning som vi faktiskt har fått av de stora rovdjuren i vårt land. Vi har nu kommit till en punkt då det är möjligt, eftersom stammarna har växt så kraftigt, att också ge möjligheter att skydda annan egendom, nämligen tamdjur. Vi kan göra det därför att rovdjursstammarna har växt så mycket.

Jag tycker att vi ska ge de människorna den möjligheten, i all synnerhet som det, enligt den statistik som jag har tillgänglig, de facto är så att angreppen på tamdjur, utom hund och ren, har ökat från 74 stycken 2003 till 84 stycken 2004 och till hela 136 stycken 2005. Det är angrepp som har inneburit att djuren i fråga har dött. I något av de här fallen är det kanske möjligt att djuret inte hade dött om det hade varit möjligt att försvara djuret i fråga mot det rovdjursangrepp som har förorsakat djurets död.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2006/07:52 till socialutskottet

Skrivelse
2006/07:103 till konstitutionsutskottet

8 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Näringsutskottets betänkande 2006/07:NU7
Konstitutionsutskottets betänkande 2006/07:KU6
Finansutskottets betänkanden 2006/07:FiU12–FiU14
Justitieutskottets betänkande 2006/07:JuU11
Trafikutskottets betänkanden 2006/07:TU4 och TU5
Socialutskottets betänkanden 2006/07:SoU6 och SoU7

9 § Bordläggning

Prot. 2006/07:67
26 februari

Anmälades och bordlades
Framställning
2006/07:RRS17 Riksrevisionens styrelses framställning angående regeringens uppföljning av överskottsmålet

10 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställets

den 26 februari

2006/07:349 Jobbskatteavdraget och sjöfolket

av *Lars Johansson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:350 Telia Soneras kopparnät

av *Börje Vestlund* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:351 Åtgärder för yrkesutbildningar inom kriminalvården

av *Lena Olsson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:352 Ökande inkomstskillnader mellan kvinnor och män

av *Josefin Brink* (v)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 mars.

11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 23 februari

2006/07:655 Högtidlighållande av slavhandelns avskaffande

av *Ulf Holm* (mp)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2006/07:661 HBT-personers situation i Tanzania

av *Hans Linde* (v)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

Prot. 2006/07:67
26 februari

den 26 februari

2006/07:673 Den nordiska passfriheten

av *Elin Linna* (v)

till statsrådet *Cristina Husmark Pehrsson* (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 mars.

12 § Kammaren åtskildes kl. 14.51.

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om frågestund.....	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
4 § Svar på interpellation 2006/07:318 om köttkonsumtionens miljöpåverkan	4
Anf. 1 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	4
Anf. 2 JACOB JOHNSON (v)	5
Anf. 3 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	6
Anf. 4 JACOB JOHNSON (v)	6
Anf. 5 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	7
Anf. 6 JACOB JOHNSON (v)	8
Anf. 7 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	8
5 § Svar på interpellation 2006/07:322 om sexuella övergrepp mot djur	8
Anf. 8 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	8
Anf. 9 HELENA LEANDER (mp).....	9
Anf. 10 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	10
Anf. 11 HELENA LEANDER (mp).....	10
Anf. 12 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	11
Anf. 13 HELENA LEANDER (mp).....	11
Anf. 14 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	11
6 § Svar på interpellation 2006/07:326 om livskraftiga vargstammar	12
Anf. 15 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	12
Anf. 16 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	12
Anf. 17 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	13
Anf. 18 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	14
Anf. 19 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	15
Anf. 20 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	15
Anf. 21 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	16
7 § Hänvisning av ärenden till utskott	16
8 § Förnyad bordläggning.....	16
9 § Bordläggning.....	17
10 § Anmälan om interpellationer.....	17
11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	17
12 § Kammaren åtskildes kl. 14.51.....	18